

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Tvořivost a podnikání: nástroje k překonání krize (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2011/C 48/09)

Zpravodajka: **paní SHARMA**

Dne 18. února 2010 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Tvořivost a podnikání: nástroje k překonání krize.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba, spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. září 2010.

Na 465. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. září 2010 (jednání dne 15. září 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 109 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Předmluva – „Mústek“

K překonání finanční krize a řešení problémů nezaměstnanosti, chudoby, nerovnosti, globalizace a změny klimatu potřebuje Evropa občany otevřeného smýšlení.

1.1 Toto stanovisko zvažuje přidanou hodnotu **tvořivosti a podnikání** jakožto mechanismů k překonání krize se zaměřením na **lidský kapitál**, které prosazují a podporují **proaktivní přístup**.

1.2 O podnikání v Evropě se pravidelně uvažuje z hlediska odvětví začínajících podniků, malých a středních podniků, zisku a sociálních podniků. **Podnikání je „schopnost jedince realizovat myšlenky“** a proto jeho hodnotu pro společnost, zejména v časech krize, nelze podceňovat či opomíjet. Patří k němu:

- tvořivost, inovace a podstupování rizika;
- schopnost plánovat a řídit projekty za účelem splnění cílů;
- podpora v každodenním životě doma a ve společnosti;
- zaměstnanci, kteří jsou si vědomi kontextu své práce;
- schopnost využít příležitosti;
- základ pro specifitější dovednosti a znalosti potřebné pro zahájení sociální nebo obchodní činnosti ⁽¹⁾.

2. Závěry a doporučení

2.1 Záměrem tohoto stanoviska je určit způsoby, jak zhodnotit potenciál evropských občanů a realizovat jej. Zaujímá celostní přístup se záměrem vytvořit příležitosti pro větší počet občanů bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, schopnosti či sociální podmínky. Přitom však konkrétní regionální, státní a evropské programy na podporu *tvořivosti a podnikání* musí v zájmu řešení nerovností ve společnosti zohlednit znevýhodněné skupiny.

2.2 Zabývá se otázkami:

- jak zachovat různorodost Evropy, přitom ji však přetvořit na společnou identitu;
- jak se Evropa může stát ZPROSTŘEDKOVATELEM a posílit úlohu svých občanů;
- jak vybudovat hrdou a ambiciózní Evropu hodnot, jejíž občané budou jejími velvyslanci a budou se těšit ze svých dosažených úspěchů.

2.3 Vzhledem k finanční krizi považuje EHSV za potřebné podpořit tvorbu pracovních míst a vybudovat v členských státech zdravé a udržitelné ekonomiky. Vysoce kvalitní pracovní síla potřebuje vysoce kvalitní podnikání a také investice do veřejného a soukromého sektoru, aby byla mezinárodně konkurenceschopná. Podnikání je jedním z nástrojů, jež umožňují tuto problematiku řešit, dává všem složkám společnosti reálnou naději na úspěch a pomáhá Evropě získat dynamičtější identitu.

⁽¹⁾ KOM(2005) 548. Bod 7 přílohy.

2.4 Strategie Evropa 2020 se tematicky a cíleně orientuje na následující priority:

- vytváření hodnot prostřednictvím růstu založeného na znalostech;
- posílení úlohy občanů ve společnostech vstřícných vůči začlenění. Získávání nových dovedností, podpora tvořivosti a inovace, rozvoj podnikání a hladký přechod mezi pracovními místy budou zásadními předpoklady ve světě, který výměnou za vyšší adaptabilitu bude nabízet více pracovních míst;
- budování konkurenceschopného, propojeného a ekologičtějšího hospodářství.

2.5 Krize otevírá prostor novým modelům rozvoje, růstu a správy. Změna vyžaduje lepší a koherentní rámcové podmínky, což sociálním partnerům a občanské společnosti nabízí příležitost přispět praktickými a konkrétními mechanismy.

2.6 Lidský kapitál Evropy by mohl být rychle využit vytvořením PŘÍZNIVÉHO prostředí, budou-li USKUTEČNĚNA následující jednoduchá a proveditelná doporučení:

10 klíčových kroků ke změně

1. VIZE – jednotná vize pro Evropu
2. VZDĚLÁVÁNÍ – podpora ambicí
3. MOBILITA – budování příležitostí pro organizované učení
4. VĚDOMÍ RIZIKA – vést Evropany k překonání neochoty nést riziko
5. PODNĚT – povzbuzování podnikatelského ducha
6. ODPOVĚDNOST – za evropské projekty
7. SPOLEČENSTVÍ – podpora aktivního občanství
8. PROVÁDĚNÍ – politiky pro podnikatele a malé a střední podniky
9. KONZULTACE – platforma pro diskusi zainteresovaných stran
10. ŠÍŘENÍ – nové kultury v médiích a prostřednictvím velvyslanců.

2.7 Tato doporučení nesmí zůstat úkolem jedné zainteresované strany, ale zodpovědností všech. Ve světě, pro nějž je

charakteristická rychlá změna a složitost, potřebují jedinci nové schopnosti a dovednosti jakožto prevenci proti vyloučení. Sociální dialog může ovlivnit změnu, která umožní splnit cíle strategie Evropa 2020 a rozvíjet udržitelné podnikání. Je zapotřebí vybudovat celoevropskou tradici napomáhání jednotlivcům a organizacím k podnikání.

2.8 Evropská hodnota při investování do podnikání:

Když Vám dám 1 euro a Vy mi dáte 1 euro, máme každý 1 euro;

když Vám dám 1 myšlenku a Vy mi dáte 1 myšlenku, máme myšlenky 2.

Podnikání v Evropě = 500 milionů obyvatel + 500 milionů nápadů + 500 milionů činností.

Kolik z těchto myšlenek by nás mohlo dostat z krize?

3. Evropa dnes

3.1 V roce 2008 byla Evropa vtažena do víru finanční krize, jež vypukla ve Spojených státech amerických, měla však významný dopad na hospodářské a sociální dimenze společnosti. Příčiny krize jsou dobře zdokumentovány; ve střednědobé a dlouhodobé perspektivě patří Evropa k nejvíce zasaženým celkům.

3.2 V roce 2010 má Evropa přes 20 milionů nezaměstnaných. Většinu tohoto nevyužitého lidského kapitálu tvoří mladí lidé, ženy, starší pracovníci, přistěhovalci a další zranitelné skupiny. Ani veřejný sektor, jež se vyrovnává s obrovskými deficity, ani velké podniky, jež řeší problémy krize a globalizace, nebudou mít samy kapacitu k vytvoření těchto pracovních míst v krátkodobém horizontu. Mýtus rychlého návratu EU k silnému růstu není realistický, pokud nedojde ke změně strukturálních podmínek, neboť nezaměstnanost je především strukturálním problémem a nikoli problémem ekonomického cyklu.

3.3 Evropa se musí soustředit na hospodářství, udržitelné podnikání, zaměstnanost a sociální politiku. Pokračující globalizace však nebude čekat, až ji Evropa dohoní, a to i přesto, že Evropa rozhodně má čím přispět k rozvoji ostatních. Evropský rozměr je zdrojem příležitostí pro výměnu zkušeností a nástrojem pro vytvoření pevnější evropské identity uvnitř Evropy a mimo ni.

3.4 Dnes tvoří Evropu sedmadvacítka talentovaných, soudržných a produktivních členských států a sousední země usilují o to, aby mohly do Unie vstoupit. K mnoha silným stránkám Evropy patří mír, stabilita, různorodost, systémy předpisů, řádná správa a solidarita. V Evropě jsou silně respektovány sociální hodnoty a její země. Hospodářsky vzato představuje Evropa trh s 500 miliony lidí a zdejší podniky mají dobrý potenciál růstu.

3.5 Nadešel čas, aby Evropa co nejlépe zhodnotila naše kolektivní silné stránky.

4. Podnikání – evropská silná stránka a mechanismus k překonání krize

4.1 Podnikání je vytvářením bohatství, jež vyvede Evropu z krize. Lisabonská smlouva uznává podnikání a různorodost hospodářských činitelů. Nyní vyvstala potřeba nalézt nové způsoby udržitelného podnikání jako klíčový faktor růstu umožňující zachovat konkurenceschopnost Evropy.

4.2 Bude také nutné hledat nové myšlenky a celý tento proces bude muset nabrat vyšší otáčky, což pomůže vybudovat důvěru, věrohodnost a zajistí pokračující růst pro budoucnost. Bohatství podpoří investice do vzdělání, pracovních míst, dovedností, produktivity, zdraví a sociálních podmínek, kde jsou podnikání, tvořivost a inovace základními nástroji pokroku společnosti.

4.3 Rozsáhlý teoretický i empirický výzkum a praktické obchodní zkušenosti prokázaly jasnou spojitost mezi podnikáním a růstem⁽²⁾. Obchodní sdružení, odborové konfederace, mezinárodní rozvojové agentury, světová banka, MOP, OECD a nevládní organizace podporují šíření podnikání jako nástroje klíčového pro růst, rozvoj, odstraňování chudoby a sociální začleňování. Řada stanovisek EHSV doporučuje podporovat hodnotu podnikání ve společnosti a mnohé členské státy mají osvědčené postupy v oblasti podnikání.

4.4 Podnikání bylo celosvětově označeno za hybnou sílu inovací, investic a změn, a jako takové by mělo hrát nezastupitelnou roli při překonávání současné kritické hospodářské situace, pro niž je charakteristická vysoká míra nejistoty.

(2) Audretsch, D. B. a R. Thurik (2001), Linking Entrepreneurship to Growth (Vazby mezi podnikáním a růstem), OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, vydavatelství OECD. doi: 10.1787/736170038056.

V této souvislosti uznání dovedností a kompetencí prostřednictvím podnikání představuje mechanismus umožňující řešit problémy a navázat na nové myšlenky.

4.5 V EU šel hospodářský rozvoj vždy ruku v ruce se silným závazkem v sociální oblasti. Musí tomu tak být i nadále, a to prostřednictvím podnikatelských aktivit začleněných do každodenního života. Mimo obchodní oblasti to zahrnuje následující aspekty:

— sociální začleňování a odstraňování chudoby jsou podnikáním podporovány, „neboť společnost se nachází v samotném středu analýzy inovace⁽³⁾“, jelikož mění myšlenkové přístupy, praxi a instituce;

— ochrana životního prostředí se zakládá na udržitelných zdrojích energie a přizpůsobení se změně klimatu, což povede k novým způsobům práce, zahrnutím ekologických aspektů do pracovních míst a tvorbě „zelených“ pracovních míst a technologií;

— cestovní ruch, obnova a migrace, včetně revitalizace venkovských a znevýhodněných regionů, bude vyžadovat podnikatelské činnosti pro tvorbu pracovních míst a změny v infrastruktuře, zejména v odvětvích jako je obnova měst, zemědělství, lesnictví, ostrovní turistika⁽⁴⁾ a agroturistika;

— vzdělávání využívá tvořivost k rozpoznání relevantních „nosných myšlenek“, jež stimulují zájem po znalostech a motivují občany k učení na všech úrovních a v každém věku;

— zdravotnictví využívá nové pracovní přístupy a technologie k zajištění optimálního prostředí pro poskytování zdravotní péče, realizaci výzkumu a zajišťování léků a ošetření;

— demografické trendy budou vyžadovat sociální adaptaci, neotřelá a kreativní řešení v oblasti infrastruktury, služeb, práce, rodiny a sociální ochrany;

— sektor nevládních organizací, včetně informačních a vzdělávacích projektů, provádí efektivní a průkopnickou činnost v řadě odvětví, která vyžadují nové přístupy k řešení společenských problémů;

(3) EUCIS-LLL Barcelona 2010.

(4) Bornholme, Dánsko.

— kapacity veřejného sektoru budou vyžadovat řešení k poskytování stejného a lepšího zajištění při sníženém rozpočtu.

4.6 Každý jednotlivec v sobě nosí talent, tvořivost a podnikatelského ducha, které mohou být posíleny prostředím, jež tyto aspekty podporuje. Orientace na jednotlivce se zohledněním různorodosti je věcí zásadního významu, neboť vyloučení a diskriminace tvoří začarovaný kruh, který pouze zostřuje nerovnost příležitostí: čím méně jednotlivec realizuje svůj potenciál, tím méně je motivován k tomu, aby na sobě pracoval⁽⁵⁾. Zejména v dnešní Evropě to může nabídnout nové přístupy k řešení vysokého počtu nekvalifikovaných a nezaměstnaných lidí. Přístup založený na různorodosti navíc může pomoci vytvořit příležitosti pro větší množství lidí nezávisle na jejich věku, pohlaví, rase, schopnostech či sociálních podmínkách.

4.7 Řada kolektivních faktorů umožňuje vytvořit proaktivní prostředí pro úspěch v jakékoli oblasti života, včetně překonání krize:

— jasná VIZE s realistickým POSLÁNÍM a dosažitelnými CÍLI;

— PROJEKT založený na SPOLEČNÉM ÚČELU/IDENTITĚ;

— ZAMĚŘENÍ a PROAKTIVNÍ PŘÍSTUP;

— VEDENÍ, které podporuje individualitu, spolu se silnými společnými HODNOTAMI.

5. 10 KLÍČOVÝCH KROKŮ – seznam možných činností k vytvoření příznivého prostředí

Růst nevzniká ve vzduchoprázdnu; jsou k němu zapotřebí podobně smýšlející lidé, sítě a zainteresované strany. Vytvoření tradice ve společnosti, na pracovišti a v domovech v konečném důsledku umožní podnikání jednotlivcům a organizacím, včetně podpory tvorby pracovních míst prostřednictvím malých společností a zlepšení nabídky kvalifikovaných pracovníků. Zainteresované strany – zaměstnavatelé, odbory, nevládní organizace, veřejný sektor a činitelé přijímající rozhodnutí – se

budou muset společně zabývat kulturní změnou a zajistit, aby z „podnikatelské kultury“ mohli těžit VŠICHNI, což nejen přispěje k překonání krize, ale také k řešení dlouhodobých problémů planety.

5.1 Je třeba prosazovat **jasnou jednotnou vizi pro Evropu**⁽⁶⁾, se strategií a konkrétními cíli. Její součástí musí být politické vedení mající povinnost skládat účty ze své činnosti, odpovědnost a smysl pro realitu. Je zapotřebí znovu oživit a doplnit projekt jednotného trhu, který přinese hospodářský blahobyt pro všechny, zvýšenou mobilitu, nové dovednosti, obchodní příležitosti a širší výběr. Podnikání pro všechny se musí stát průřezovým tématem všech sektorů politiky.

5.2 **Odborná příprava v oblasti podnikání po celé Evropě** v rámci školních osnov a jako součást celoživotního učení stále ještě vyžaduje skutečný závazek ze strany vedoucích představitelů. Podpora ambicí a význam tvořivosti a podnikání musí být ceněny a nesmí být zaměňovány s generací orientovanou na obchod či na zisk. Tvořivost se rozvíjí učením ve formálních a neformálních systémech. Vzdělavatelé musí být plně zapojeni, aby byla zajištěna správná informovanost. Učitelé se mohou stavět zamítavě k úzké definici podnikání, jako např. v začínajících podnicích, ale vstřícněji akceptovat širší pojetí podnikavosti jako klíčové kompetence pro život. K začlenění „podnikatelského ducha“ do školního prostředí lze využít „schoďiště k podnikání“ (entrepreneurial staircase) k rozvíjení aktivit a výuky⁽⁷⁾.

5.2.1 Učitelé potřebují průkopnické výukové metody, experimentální učení a mechanismy, aby studentům předali aktuální kompetence a technologie držící krok s globalizací. Musí sami sebe chápat jako „zprostředkovatele“ napomáhající studentům, aby získali větší nezávislost a sami se angažovali v učení. Efektivní vzdělávání učitelů, výměna osvědčených postupů a sítě⁽⁸⁾, jakož i metodiky a nástroje mohou učitelům napomoci v adaptaci na všechny styly výuky. V zájmu podpory přenosu znalostí by mohla být zvážena partnerství se zaměstnavateli, odbory a nevládními organizacemi.

⁽⁶⁾ Občané si musí být vědomi, že:

- I. vizí pro Evropu je vytvoření Spojených států evropských, které respektují všechny kultury a jazyky a jsou otevřeny světu;
- II. síla Evropy spočívá ve vytvoření společného a pokojného celku po stoletích válek a konfliktů;
- III. EU je prosperující politický celek, který nabízí maximum příležitostí pro realizaci snů jednotlivců a snů kolektivních;
- IV. být Evropanem znamená sdílet společné hodnoty, především cennou směs individuálních hodnot (výkonnost) a kolektivních hodnot;
- V. přínos evropského občanství spočívá v možnosti využívat evropský rozměr v oblasti kulturní, hospodářské i vědecké a rozvíjet u každého jednotlivce dovednosti a kvalifikace pro budoucnost jeho vlastní i těch ostatních.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 309, 16.12.2006. s. 110.

⁽⁸⁾ Towards greater cooperation and coherence in entrepreneurship education (Směrem k větší spolupráci a koherenci v podnikatelském vzdělávání) EK, březen 2010.

⁽⁵⁾ Hillman 1997.

5.3 Tvorba příležitostí pro organizovanou mobilitu ve vzdělávání se musí stát přirozeným rysem každého Evropana. Přístup ke vzdělávání je klíčovým faktorem sociální soudržnosti, politického zapojení a výrazem občanství⁽⁹⁾. EHSV by mohl zahájit diskusi se zainteresovanými stranami o ambiciózní iniciativě pro vzdělávací systém EU 21. století, kterou by později mohl předložit rozhodovacím orgánům EU.

5.3.1 Znalostní trojúhelník (vzdělávání, výzkum, inovace) hraje zásadní roli v podpoře růstu a zaměstnanosti pro budoucnost. Erasmus, Leonardo, Socrates a další programy musí být otevřené všem, s níže nastavenou přístupovou lafkou a menší administrativní zátěží a musí poskytovat správnou motivaci k účasti. EHSV doporučuje zavést Europass, do něž by se zaznamenávaly všechny v Evropě absolvované vzdělávací aktivity.

5.4 Pro rozvoj produktivní společnosti je třeba **vést Evropany k překonání neochoty nést riziko**, podporovat u nich proaktivní přístup a kulturu „posouzeného“ rizika. Přínos a výhody plynoucí společnosti z tvořivosti a inovace by se měly podporovat a současně je nutné cíleně usilovat o odklon od negativní kultury neúspěchu, jež v současnosti v Evropě převládá.

5.4.1 Musí se uvažovat o inovačních mechanismech pro přístup k financování. Mohly by zahrnovat mikroúvěrové mechanismy (PROGRESS, ESF, JASMINE, JEREMIE a rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace) a mikropůjčky pro úvěrová družstva a projekty společenství⁽¹⁰⁾. Tyto nástroje mohou podporovat nejen podnikatele, ale také udržitelnost iniciativ orientovaných na společenství a rozvoj, zejména pro nevládní organizace.

5.4.2 Existující nástroje na podporu inovací je zapotřebí přizpůsobit, aby odrážely její měnící se podstatu (otevřená inovace v oblasti služeb orientovaná na uživatele). K mechanismům, které mohou urychlit transformaci znalostí v komerčně využitelné výrobky, patří zvládnutí a omezení komplexnosti opatření, zvýšení jejich flexibility, usnadnění spolupráce a zajištění rychlejšího přístupu k fondům.

5.5 Podpora velkých podniků jako tvůrců a hnací síly podnikatelského ducha. Kompetence a talent všech pracovníků musí být ceněny, jelikož pracovní síla v sobě skrývá mnohé praktické a intelektuální dovednosti. Rozpoznávání kompetencí

a skrytých dovedností by mělo být podporováno spolu s rozvojem nových nástrojů na podporu této činnosti.

5.5.1 Je třeba lépe podporovat a povzbuzovat možnosti pracovního umístění a učňovská místa pro studenty a nezaměstnané.

5.5.2 Rozvoj podnikového rámce pro zřizování podniků vzniklých odštěpením (spin-offs), kde velký podnik inovátory podporuje, vede a nabízí jim tržní příležitosti, by mohl být využit k tržnímu uplatnění dosud nevyužitých patentů. Pro rozvoj vztahů a propagaci optimálního pracovního prostředí je nutné zvážit opatření na podporu výborů sociálního dialogu a sociálních partnerů, aby se ujaly posouzení dopadu evropské strategie zaměstnanosti a strategie Evropa 2020 a přispěly k nim.

5.6 K ospravedlnění investic je nutné provést **hodnocení dlouhodobých cílů evropských projektů**. To by mělo zahrnovat posouzení udržitelnosti projektů, možnosti komerčního využití úspěšných závěrů a další zužitkování výsledků ku prospěchu širší společnosti.

5.6.1 Zde by mohly být rovněž využity **mezigenerační a víceodvětvové projekty**, včetně klastrů, jež by umožnily koncentraci zkušeností a nových myšlenek ke sdílení nových dovedností, řemeslných pracovních postupů, znalostí a sítí prostřednictvím vztahů odborného vedení. Ochranu životního prostředí zviditelní podpora projektů udržitelné ekonomiky se „zelenými“ podnikateli, kteří jsou si vědomi problémů v oblasti změny klimatu, energetiky a nedostatku fosilních paliv.

5.7 **Prosazování** iniciativ společenství a aktivního občanství na podporu projektů ve prospěch společenství a/nebo stimulovalých společenství, s evropskou perspektivou. Tento přístup by měl zohlednit různorodost a obzvláště zranitelné skupiny a mohl by být doplněn o evropský mechanismus dobrovolné certifikace pro sociální odpovědnost podniků a přezkoumat možnosti pro iniciativy Unie.

5.8 Pevný závazek k provádění politik má zásadní význam pro podporu prostředí příznivého pro podnikatele, kteří chtějí začít podnikat. 98 % všech podniků v EU tvoří malé a střední podniky a s touto dlouholetou tradicí rozvoje malých a středních podniků je nutné zachovat a zlepšit rámec EU⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF, Španělsko.

⁽¹⁰⁾ Stránky www.european-microfinance.org uvádějí příklady projektů společenství a projektů sociálního začleňování založených na podnikání.

⁽¹¹⁾ Malé a střední podniky bývají často považovány za největší skupinu podnikatelů. Doporučení na podporu jejich růstu vydala Evropská konfederace odborových svazů (EKOS) a Evropské sdružení řemesel a malých a středních podniků (UEAPME) a EHSV v mnoha stanoviskách.

- **Small Business Act pro Evropu a zásada Zelenou malým a středním podnikům** stále ještě vyžadují pevný závazek v mnoha členských státech, neboť jejich angažovanost neodpovídá požadavkům v období krize. Musí se řešit větší přístup a zapojení malých a středních podniků do projektů a veřejných zakázek EU, s otevřenými trhy, jež podporují růst podnikatelů. Interaktivní prostředí lze vytvořit pomocí inkubátorů, klastrů, vědeckých a technologických parků a partnerství s akademickým světem. Součástí tohoto přístupu by mohlo být JEDNOTNÉ KONTAKTNÍ MÍSTO EU jako zdroj informací pro podnikání ve všech odvětvích.
- Bude nutné uvažovat o vytvoření **sítě sociální bezpečnosti** pro osoby samostatně výdělečně činné, která zohlední specifické aspekty řízení podniků, zejména v oblasti mateřské dovolené, péče o děti a uzavření podniku.
- **Rada by měla přijmout statut evropské soukromé společnosti pro malé a střední podniky**, čímž by podpořila projekt jednotného trhu a usnadnila těmto podnikům přeshraniční spolupráci. Tento projekt, k jehož přípravě dal EHSV podnět, vytváří evropskou identitu pro nové podnikatele.
- **Zlepšení informovanosti a větší podpora programu Erasmus pro mladé podnikatele** ⁽¹²⁾. Je třeba nalézt řešení umožňující přilákat větší počet hostitelských podniků a uznat jejich přínos, aby tento projekt měl skutečný dopad. Jeho součástí by mohla být cena „Evropští podnikatelé“, značka EU nebo účast ve výrazně viditelných akcích. Na rozdíl od pracovníků lze u podnikatelů provádět validaci dovedností pouze zřídka, a podnikatelům se tedy za jejich příspěvní nedostává od společnosti uznání.

5.9 **Využití odborných znalostí zřízením platformy pro diskusi zainteresovaných stran**, která by podpořila evropského ducha a kulturu inovací a tvořivosti. Podpora spolupráce mezi zainteresovanými stranami by umožnila formulovat koordinovaná a průřezová politická doporučení k tématům jako je

zlepšení vztahů mezi akademickou obcí a průmyslem, inovace v obchodním a neobchodním prostředí, mobilita výzkumných pracovníků, využití strukturálních fondů, světové osvědčené postupy a zřízení rámce pro řešení naléhavých otázek. Občanský dialog podporující podnikatelského ducha na regionální úrovni může šířit evropský podnikatelský profil odpovídající 21. století.

5.10 **Podpora nové kultury prostřednictvím médií se sítí velvyslanců a úspěšných příkladů**. Je třeba šířit kulturu, která uznává podnikatelské smýšlení a podporuje iniciativy v oblasti začínajících podniků, rostoucích podniků, sociálních podnikatelů, inovace ve veřejném sektoru, tvořivost na pracovišti, plánování uspořádání dědictví a zapojení zaměstnanců. Nová kultura podnikání v Evropě vyžaduje vedení a prosazování prostřednictvím mluvčích a „velvyslanců“.

6. Krize je podnětem k tomu, aby Evropa nejen rozpoznala potenciál svých občanů, ale také v nich pěstovala podnikatelského ducha a smýšlení.

6.1 Tato krize není jedinou, které bude Evropa čelit. Ve snaze zajistit připravenost Evropy na budoucí výzvy je nutné pomocí 10 klíčových kroků vytvořit impuls, který bude mechanismem pro další vývoj. K tomu patří:

- akční plán;
- pracovní skupina pro evropské podnikání;
- platforma zainteresovaných stran;
- evropský summit a summit G20 o podnikání;
- inovovat Evropu (Evropa 2020).

6.1.1 EHSV by v blízké budoucnosti mohl tyto myšlenky se zainteresovanými stranami rozpracovat.

V Bruselu dne 15. září 2010.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹²⁾ Program GŘ Evropské komise pro podniky a podnikání – Erasmus pro mladé podnikatele.